

ปัญหาการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอก
และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

The Issues in The Enforcement of Criminal Penalties
under Section 22 of The Export and Import of Goods Act B.E. 2522

ภัทรชัย จันศรีคง¹ และ สันยาลักษณ์ ปัญวัฒนลิขิต²

^{1,2}หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Pattharachai Chansrikong¹ and Sanyalux Panwattanalikit²

^{1,2}Master of Laws in Criminal Law and Criminal Justice Administration

School of Law, Sripatum University

pattharachai.c@hotmail.com

รับบทความ : 23 กันยายน 2568 แก้ไขบทความ : 12 ธันวาคม 2568 ตอรับบทความ : 15 ธันวาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 โดยศึกษาในส่วนของความเหมาะสมในการกำหนดโทษอาญาตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว การนำโทษทางปกครอง และโทษปรับเป็นพินัยมาปรับใช้แทนโทษอาญา โดยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา แนวคิดการลดทอนการกำหนดความผิดอาญา แนวคิดการแปรรูปความผิดทางอาญา แนวคิดการกำหนดโทษทางปกครอง และแนวคิดกำหนดโทษปรับเป็นพินัย รวมทั้งกฎหมายของต่างประเทศเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาพร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า ความผิดตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ถือเป็นความผิดที่มีบทลงโทษอาญาซึ่งไม่ใช่ความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงหรือสร้างความเสียหายต่อสังคมในวงกว้าง การกำหนดโทษอาญาโดยใช้โทษจำคุกและโทษปรับอาจไม่ใช่วิธีการลงโทษที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ความผิดตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่หมดความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าว เห็นควรเสนอให้มีประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติการส่งออกป็นอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 22 โดยนำ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

² รองศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

โทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญาและแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 เพื่อนำโทษปรับเป็นพินัยมาใช้กับบทบัญญัติมาตรา 22 ดังกล่าว

คำสำคัญ: การส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า, โทษทางอาญา, โทษทางปกครอง, โทษปรับเป็นพินัย

Abstract

This independent study examines the legal issues surrounding the enforcement of criminal penalties under section 22 of the Export and Import of Goods Act B.E. 2522. The research investigates the appropriateness of criminalizing conduct of a purely regulatory nature under this provision and explores the potential for replacing such criminal sanctions with administrative and regulatory fines. The analysis is grounded in various theoretical frameworks, including the principles of criminal punishment, decriminalization, administrativization, and regulatory sanctioning. Comparative legal perspectives from foreign jurisdictions are also considered.

This study finds that the offense under section 22 constitutes a regulatory or technical violation rather than a serious crime that causes substantial harm to society. As such, the imposition of imprisonment or criminal fines is unlikely to be proportionate or effective. The provision appears to be outdated and may no longer be necessary under the current legal and social context.

In response, this study recommends that the effectiveness of the Export and Import of Goods Act B.E. 2522 be re-evaluated. It further recommends amending section 22 to replace criminal penalties with administrative fines, and amending section 39 of Act on Imposition of Regulatory Fines B.E. 2565 to permit the application of regulatory fines as a substitute for criminal liability under section 22.

Keywords: Export and Import of Goods, Criminal Penalties, Administrative Penalties, Regulatory Fines

บทนำ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) และผูกพันมาตรการโควตาอัตราภาษีสินค้าเกษตรไว้ภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอื่น ๆ อีกรวมทั้งสิ้น 8 ความตกลง ได้แก่ 1) ความตกลงการค้าเสรีไทย - ออสเตรเลีย (TAFTA) 2) ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นไทย - นิวซีแลนด์ (TNZCEP) 3) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐประชาชนจีน (ACFTA) 4) ความตกลงระหว่างราชอาณาจักรไทยและญี่ปุ่นสำหรับความเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจ (JTEPA) 5) ความตกลงว่าด้วยความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมความตกลงต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และญี่ปุ่น (AJCEP) 6) ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาล

ประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี (AKFTA) 7) ความตกลงการค้าเสรีระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐชิลี (TCFTA) และ 8) ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) โดยประเทศไทยได้ตกลงผูกพันสินค้าเกษตรภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการเกษตรจำนวน 23 รายการ ซึ่งในหลักการแล้วประเทศไทยจะต้องยกเลิกมาตรการห้ามหรือจำกัดการนำเข้าอื่นใดสำหรับสินค้าทั้ง 23 รายการดังกล่าว ที่มีมาตรการทางภาษี โดยให้กำหนดได้แต่เฉพาะมาตรการโควตาอัตราภาษี (Tariff Rate Quota : TRQ) (กองบริหารสินค้าข้อตกลงและมาตรการการค้า กรมการค้าต่างประเทศ, 2564)

เนื่องจากกระทรวงพาณิชย์โดยกรมการค้าต่างประเทศเห็นว่าสินค้าเกษตร จำนวน 22 รายการดังกล่าว ยกเว้นใบยาสูบที่เป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้การควบคุมและกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง เป็นสินค้าที่ยังคงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความคุ้มครอง เพื่อมิให้ทั้งในส่วนของภาคเกษตรกรและภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศได้รับผลกระทบจากการนำเข้าสินค้าเกษตร จำนวน 22 รายการ จากนอกประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรประเทศไทย จึงยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการควบคุมและกำกับดูแลการนำเข้านอกเหนือไปจากมาตรการทางภาษี สำหรับสินค้าเกษตร จำนวน 22 รายการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี จึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้สินค้าเกษตร จำนวน 22 รายการดังกล่าว ที่มีถิ่นกำเนิดและส่งมาจากประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) เป็นสินค้าที่ต้องมีหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีตามพันธกรณีตามความตกลงการค้าโลก (WTO) หรือภายใต้ความตกลงอื่น ๆ ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศหรือหน่วยงานอื่นที่กระทรวงพาณิชย์มอบหมายไปแสดงต่อกรมศุลกากรเพื่อประกอบการนำเข้า ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย ในกรณีนี้คือโทษทางอาญาซึ่งมีระวางโทษสูงสุดถึงขั้นจำคุก

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 22 ได้มีการกำหนดโทษอาญาสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเกี่ยวกับการส่งออกและการนำเข้าที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดขึ้นตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) ไว้ คือ โทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรา 23/1 บัญญัติให้อำนาจอธิบดีกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรมีอำนาจเปรียบเทียบได้ โดยให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรมาใช้บังคับกับการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 โดยอนุโลม เพื่อดำเนินการเปรียบเทียบความผิดตามมาตรา 22 ดังกล่าว นอกจากนี้ การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการเกี่ยวกับการส่งออกและการนำเข้าที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดขึ้นตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) ยังถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งควบคุมของนั้น มีความผิดตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อันเป็นกรณีการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบทจึงต้องลงโทษบทหนักที่สุด คือ โทษอาญาตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 โดยในทางปฏิบัติแล้ว เมื่อพบการกระทำความผิดดังกล่าว เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะดำเนินการบังคับโทษอาญาตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งมีโทษหนักกว่าความผิดตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จึงทำให้ในปัจจุบันบทบัญญัติมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ถือได้ว่ามิได้มีผลบังคับใช้ทางกฎหมายแต่อย่างใด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 ได้วางหลักการเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาไว้ว่า “รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง” โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 เห็นชอบหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญาสำหรับกฎหมายที่จะตราขึ้นในอนาคต ตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ ดังนี้ 1) การกระทำที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงและมีผลกระทบต่อส่วนรวม 2) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลหรือมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ และ 3) ความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือที่มีโทษจำคุกและเปรียบเทียบปรับทำให้คดีอาญาระงับได้ หากโดยสภาพแล้วไม่ใช่ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง สมควรใช้โทษปรับทางปกครองหรือวิธีการอื่นแทนการปรับ (อภิวัฒน์ สุดสาว, 2561) ซึ่งหลักการดังกล่าวได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 นอกจากนี้ในส่วนของกฎหมายที่มีผลบังคับใช้แล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ค. ด้านกฎหมาย (1) และแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ได้กำหนดให้มีกลไกปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการมาตรา 77 และหลักสากล เพื่อไม่เป็นการสร้างภาระหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่าประเด็นปัญหาสำคัญและสมควรแก่การพิจารณา ดังนี้

ประการที่หนึ่ง ปัญหาความเหมาะสมในการกำหนดโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 โดยศึกษาว่าการกำหนดโทษอาญาตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวยังคงมีความจำเป็น สอดคล้องหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เป็นไปตามหลักการสำคัญของการจัดให้มีกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 และหลักการลดทอนการกำหนดความผิดอาญา (Decriminalization)

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการนำโทษทางปกครองมาปรับใช้แทนโทษทางอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เนื่องจากความผิดตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าวถือเป็นการกระทำผิดที่มีบทลงโทษทางอาญา ซึ่งมีโทษความผิดที่มีลักษณะร้ายแรงหรือสร้างความเสียหายต่อสังคมในวงกว้าง การกำหนดโทษอาญาโดยใช้โทษจำคุกอาจไม่ใช่วิธีการลงโทษที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงเห็นควรแปรรูปโทษอาญาดังกล่าวให้เป็นโทษทางปกครอง (Administrativization) เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมในการกำหนดโทษกับผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดความยุติธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดการลงโทษสมัยใหม่

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการนำโทษปรับเป็นพินัยมาปรับใช้แทนโทษทางอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 โดยการปรับเป็นพินัยถือเป็นมาตรการอื่นแทนโทษทางอาญาที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา ซึ่งมีการกำหนดหลักเกณฑ์ให้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าปรับให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด เพื่อสร้างความเป็นธรรม ขจัดความเหลื่อมล้ำในสังคม และส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบัน ผู้วิจัยเห็นควรว่าการกำหนดโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จำต้องได้รับการแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522
2. เพื่อศึกษากฎหมายไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

สมมติฐาน

ตามที่พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มีการกำหนดให้บังคับใช้โทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำความผิดที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้วิจัยเห็นว่า หากนำโทษทางปกครองและโทษปรับเป็นพินัยมาปรับใช้กับพระราชบัญญัตินี้แล้ว จะส่งผลให้การบังคับใช้พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ การกำหนดโทษทางปกครองและโทษปรับเป็นพินัยใช้ได้กับพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เฉพาะสำหรับความผิดในบางประเภทที่ไม่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนนั้น และไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

กรอบแนวคิด

ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีกฎหมาย มาตรการทางกฎหมายด้านต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา การกำหนดโทษทางปกครองและการกำหนดโทษปรับเป็นพินัยที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบกับกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีที่มีการนำโทษทางปกครองและโทษปรับเป็นพินัยมาใช้กับพระราชบัญญัติต่าง ๆ โดยในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะนำเอาโทษทางปกครองและโทษปรับเป็นพินัยไปปรับใช้กับโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่ไม่ใช่ความผิดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง และไม่ขัดต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดเป็นความผิดและกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย หรือกฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด หรือบังคับให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ โดยในส่วนของกำหนัดความผิดและโทษทางอาญาของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) นั้นกฎหมายส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่ผ่านกระบวนการตราขึ้นใช้บังคับภายใต้หลักการสำคัญ “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ โดยไม่มีกฎหมาย” (*nullum crimen, nulla poena sine lege*) อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วที่มาของการบัญญัติกฎหมายได้แก่ จารีตประเพณี ศาสนา และศีลธรรม แต่การออกกฎหมายเพื่อกำหนดความผิดทางอาญาก็อาจไม่ได้สอดคล้องกับที่ม้างกล่าวเสมอไป โดยบางกรณีอาจไม่ได้บัญญัติให้การกระทำที่ถือว่าผิดศีลธรรมทั้งหมดเป็นความผิดทางอาญา และในทางตรงกันข้ามก็อาจบัญญัติให้การกระทำเป็นความผิดทางอาญา แม้ไม่ได้ผิดศีลธรรม อีกทั้งยังอาจบัญญัติกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบโดยเด็ดขาดในทางอาญา แม้จะเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนาและไม่ประมาท

แนวความคิดในการกำหนดโทษและความผิดที่มีโทษทางอาญาโดยทั่วไปความผิดต่าง ๆ ตามกฎหมายสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท (กรณีการ์ ธรรมวินทร, 2564) ได้แก่

1. ความผิดอาญาที่เป็นความผิดในตัวเอง (*mala in se*) คือ การกระทำที่เป็นความผิดในตัวเอง ไม่ว่าจะกระทำลงในสถานที่ใด เวลาใด และผู้กระทำจะเป็นใครก็ตาม โดยพัฒนามาจากการที่มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม จึงต้องมีกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันในหลายรูปแบบ ตั้งแต่ศาสนา ศีลธรรม จารีตประเพณี ตลอดจนในรูปแบบของกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่า *mala in se* เป็นการกระทำที่เป็นข้อห้ามในทางศาสนาหรือทางศีลธรรม หรือเป็นสิ่งที่ไม่พึงปฏิบัติในทางจารีตประเพณี เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกายหรือหมิ่นประมาท และบางกรณีก็เป็นการนำข้อห้ามในทางจารีตประเพณี มากำหนดเป็นบทบัญญัติที่มีเงื่อนไขว่าผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้น เช่น กรณีฆ่าบุพการี หรืออาจนำมาเป็นเหตุบรรเทาโทษ เช่น กรณีบุตรให้ที่พักพิงแก่บิดามารดาที่เป็นผู้กระทำความผิดและหลบหนีการจับกุม กฎหมายกำหนดให้ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดเพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ การกระทำที่เป็นความผิดเช่นนี้เรียกว่า *mala in se* หมายถึง สิ่งที่เป็นความชั่วร้ายในตนเอง เมื่อมีผู้ใดกระทำความผิดดังกล่าขึ้นในสังคม จะถือว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อความรู้สึกทางศีลธรรมของคนในสังคม เพราะเหตุว่า สังคมถือว่าสิ่งนั้นเป็นความชั่วร้ายและเป็นความผิด

2. ความผิดอาญาที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (*mala prohibita*) คือ การกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดแตกต่างกันออกไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ คือ การกระทำหนึ่งอาจเป็นความผิดในประเทศหนึ่ง หรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแต่ไม่เป็นความผิดในอีกประเทศหนึ่งหรือในช่วงระยะเวลาอื่น ซึ่ง *mala prohibita* จะแตกต่างจาก *mala in se* เพราะ *mala prohibita* มักจะเป็นความผิดที่ไม่ผิดต่อกฎเกณฑ์อื่นของสังคม แต่รัฐกำหนดว่าเป็นความผิดอาญาเพื่อประโยชน์ของรัฐเอง ความผิดประเภทนี้ไม่ใช่ความผิดชั่วร้ายในตัวเองแต่เป็น ความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม ซึ่งเรียกว่า ความผิดอาญาเชิงเทคนิค *mala prohibita* จึงหมายถึงการกระทำความชั่ว เพราะสิ่งนั้นสังคมห้ามมิให้กระทำ ความผิดเช่นนี้ไม่สามารถมองเห็นหรือรู้สึกว่าเป็นความชั่วร้ายในตัวเอง แต่ที่เป็นความผิดก็เพราะกระทำในสิ่งที่กฎหมายห้าม

หลักเกณฑ์การบัญญัติความผิดอาญาของ Herbert L. Packer

ศาสตราจารย์เฮอร์เบิร์ต แอล. แพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer) เป็นนักกฎหมายที่เห็นว่าการบังคับใช้มาตรการทางอาญาดำเนินการจากการกระทำชั่วร้ายและใช้มาตรการนี้เพื่อความปลอดภัยในสังคม โดยให้คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อมีการใช้กฎหมายบังคับกับประชาชน เนื่องจากมาตรการทางอาญาเป็นมาตรการที่ส่งผลให้เกิดภาระของรัฐในด้านต่าง ๆ ตามมาทั้งสิ้น ดังนั้น การกระทำใด ๆ ที่สมควรถูกพิจารณาว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญาและควรถูกควบคุม

โดยกฎหมายอาญานั้น มีการกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ 6 ประการ (สุภชาติ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2561) ดังนี้

1. การกระทำนั้นเห็นชัดเจนในคนจำนวนมากว่าเป็นการกระทำที่มีผลกระทบต่อสังคมส่วนใหญ่และเห็นได้ว่าการกระทำไม่อาจให้อภัยได้
2. เมื่อการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาญาแล้ว เป็นไปตามหลักวัตถุประสงค์ของการลงโทษอาญา
3. เมื่อมีการปราบปรามการกระทำความผิด สังคมเห็นว่าเหมาะสมแล้ว
4. การบังคับใช้กฎหมายต้องเกิดเสมอภาคและมีความเท่าเทียมกันกับทุกฝ่าย
5. การใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
6. นำกฎหมายอาญามาใช้ เมื่อเห็นว่าไม่มีกระบวนการอื่น ๆ แล้ว ที่จะสามารถนำมาควบคุมได้

วัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา

การที่รัฐจะกำหนดโทษทางอาญามาควบคุมผู้กระทำความผิดนั้น รัฐจะต้องคำนึงอย่างรอบคอบว่าโทษทางอาญาที่กำหนดขึ้นมีเพื่อวัตถุประสงค์ใด และโทษทางอาญาที่กำหนดนั้นจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้หรือไม่ ภายใต้ข้อจำกัดบางประการ เพราะหากกำหนดโทษทางอาญาโดยไม่พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ย่อมส่งผลกระทบต่อทรัพยากรของรัฐในหลาย ๆ ด้าน จากการบังคับให้เป็นไปตามโทษทางอาญา เช่น งบประมาณ บุคลากร เป็นต้น โดยวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญา สามารถแบ่งได้เป็น 4 ประการ (ปราโมทย์ เสริมศิลปธรรม, 2564) ดังนี้ 1) การลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน 2) การลงโทษเพื่อข่มขู่หรือยับยั้ง 3) การลงโทษเพื่อแก้ไขหรือฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด 4) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสให้ผู้ผู้นั้นกระทำความผิด

โทษอาญาตามกฎหมายไทยได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ซึ่งได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดอาญาไว้ 5 ประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

หลักความเป็นมาตรการสุดท้ายของกฎหมายอาญา

การบังคับใช้กฎหมายอาญามีต้นทุนต่อสังคมและต่อผู้กระทำความผิดที่สูงหากเปรียบเทียบกับ การบังคับใช้กฎหมายอื่น เช่น กฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายปกครอง ดังนั้น การกระทำที่สมควรเป็นความผิดอาญา การบังคับใช้กฎหมายอาญาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องลงทุน ในขณะที่การกระทำที่ไม่สมควรเป็นความผิดอาญา หากเลือกบังคับใช้กฎหมายรูปแบบอื่นและก่อให้เกิดความสงบสุขของสังคม การบังคับใช้กฎหมายรูปแบบอื่นที่มีโทษความผิดอาญาจึงย่อมก่อให้เกิดประโยชน์กับสังคมมากกว่าเพราะประหยัดกว่า การที่รัฐจะบังคับใช้กฎหมายอาญาจึงต้องพิจารณาถึงหลักการสำคัญ ซึ่งได้แก่ หลักความเป็นมาตรการสุดท้ายของกฎหมายอาญา (*Ultima ratio*) ประกอบด้วย ซึ่งความเป็นมาตรการสุดท้ายของกฎหมายอาญา สามารถแยกออกได้ 2 ประการ (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561) ดังนี้

1. กฎหมายอาญาควรนำมาใช้เป็นมาตรการสุดท้าย หากสามารถบังคับใช้ด้วยกฎหมายรูปแบบอื่นได้ ควรใช้กฎหมายอื่นก่อน เพราะเหตุว่า การใช้กฎหมายอาญาในทุกเรื่องจะมีผลทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอาญา

เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐในการดำเนินคดีอาญา และเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากในความผิดอาญาที่ไม่ร้ายแรง ผู้กระทำความผิดจะถูกบันทึกประวัติอาชญากร ซึ่งจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมีประวัติอาชญากรติดตัวและเสียโอกาสในการประกอบอาชีพ

2. โทษจำคุกควรนำมาใช้เป็นมาตรการสุดท้าย หากว่าศาลลงโทษปรับหรือโทษอื่นแล้วสามารถก่อให้เกิดผลในการคุ้มครองสังคมได้ดีเหมือนกับหรือเทียบเท่าโทษจำคุก การจำคุกดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น เพราะเหตุว่า จะเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณรัฐในการควบคุมผู้ต้องขัง และสิ้นเปลืองค่าเสียโอกาสของมนุษย์ในการเพิ่มผลผลิตด้วยการทำงานให้กับสังคม

แนวคิดการลดทอนการกำหนดความผิดอาญา

การลดทอนการกำหนดความผิดอาญา (Decriminalization) เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย เพื่อให้การกระทำบางอย่างที่เป็นอาชญากรรมนั้นถือเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิดทางอาญา กล่าวคือ เป็นการถอนความผิดอาญาจากการกระทำที่ยังคงละเมิดกฎหมายหรือไม่ถูกดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม โดยให้ใช้การลงโทษทางปกครอง หรือมาตรการอื่น ๆ แทน เช่น การสั่งห้ามออกนอกบริเวณ การสั่งทำงานบริการสาธารณะ การคุมประพฤติ โทษปรับ การจำคุกในวันหยุดหรือสถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจำ การควบคุมด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การชะลอฟ้อง การต่อรองคำรับสารภาพ เป็นต้น โดยการลดทอนการกำหนดความผิดอาญามีผลต่อการเปลี่ยนมุมมองของสังคมและศีลธรรม โดยสังคมนั้นอาจมองว่า การกระทำผิดบางอย่างอาจไม่ร้ายแรงจนถึงขั้นต้องได้รับการลงโทษทางอาญา แต่บางกรณีอาจจะต้องบังคับใช้กฎหมายอาญา ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว การลดทอนการกำหนดความผิดอาญาส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้ในคดีที่มีความผิดไม่ร้ายแรง เช่น การทำแท้ง การเสพยาเสพติด หรือการครอบครองยาเสพติดเพื่อใช้เสพส่วนตัวหรือเพื่อความบันเทิง เป็นต้น (นันทพร พิชัยอักษรพงศ์, 2555) เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ (Overcriminalization) ปัญหานักโทษล้นคุก (Overcrowding in Prison) และลดภาระด้านงบประมาณของภาครัฐ ทำให้กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน (ปรางอนงค์ แสงอากาศ, 2564)

แนวคิดการแปรรูปความผิดทางอาญา

ปัจจุบันมีการใช้หลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการกำหนดความรับผิดอาญาในรูปแบบของกฎหมายอาญาเทคนิค (*mala prohibita*) มาบังคับกับใช้ โดยการตรากฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่มีการกำหนดโทษทางอาญาออกมาเป็นจำนวนมาก และมีกฎหมายจำนวนไม่น้อยที่ไม่สมควรถูกกำหนดให้มีความผิดทางอาญา ทำให้เกิดสถานะที่เรียกว่า “กฎหมายอาญาเพื่อ” (Overcriminalization) นำไปสู่การลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอาญา และทำให้เกิดความล่าช้าและความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม แนวคิดการแปรรูปความผิดทางอาญาเป็นความรับผิดทางปกครองและมีโทษทางปกครอง (Administrativization) จะช่วยทำให้ความผิดอาญาที่ไม่จำเป็นถูกแปรรูปไปเป็นความผิดทางปกครองและโทษทางปกครอง เพื่อสร้างประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอาญา (วิรัชพร เรืองจันทร์, 2565) ส่งผลให้คนในสังคมเคารพกฎหมายอาญามากขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้มีกฎหมายอาญาเท่าที่จำเป็นอีกด้วย สำหรับด้านของกระบวนการยุติธรรมนั้น การดำเนินคดีทางปกครองถือได้ว่ามีประสิทธิภาพ และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐมากกว่าการดำเนินคดีอาญา เพราะเจ้าพนักงานทางปกครองสามารถดำเนินการลงโทษทางปกครองได้เอง และหากไม่ชำระค่าปรับทางปกครอง เจ้าพนักงานทางปกครองก็จะใช้มาตรการบังคับทางปกครองหรือฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครองได้โดยไม่ต้องใช้พนักงานสอบสวน จึงทำให้

ผู้เสียหายได้รับความยุติธรรมเร็วกว่าการดำเนินคดีอาญา โดยปัจจุบันมีกฎหมายของประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 23 ฉบับ ที่ได้มีการแปรรูปความผิดทางอาญาเป็นความรับผิดทางปกครองและมีโทษทางปกครอง (ศุภวัฒน์ สิงห์สูงษ์, 2547) เช่น พระราชบัญญัติการดูแลผลประโยชน์ของคู่สัญญา พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 เป็นต้น

การบังคับใช้โทษทางอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับมาตรการการมีหนังสือรับรองของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

สาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการนำเข้าและการส่งออกไว้ในประมวลกฎหมายศุลกากรฝรั่งเศส (French Customs Code) โดยมีการกำหนดให้การกระทำความผิดตามบทบัญญัติ ในประมวลกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดซึ่งมีโทษทางอาญา ได้แก่ โทษปรับและโทษจำคุก ทั้งนี้ ในส่วนมาตรการการมีหนังสือรับรอง เช่น หนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) ที่ใช้เพื่อแสดงว่าสินค้ามีถิ่นกำเนิด ในประเทศใดและผลิตได้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) ซึ่งสามารถใช้ในการรับสิทธิพิเศษ ทางภาษีศุลกากรนั้น ได้ถูกกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารประกอบที่ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกจะต้องสำแดง ในการดำเนินพิธีการศุลกากรสำหรับการนำเข้าหรือการส่งออกสินค้า แล้วแต่กรณี ตามมาตรา 84 โดยหากผู้นำเข้า หรือผู้ส่งออกไม่มีหนังสือรับรอง หรือหลักฐาน หรือแสดงหนังสือรับรองอันเป็นเท็จ จะต้องได้รับโทษโดยการยึด สินค้าและปรับเป็นเงินระหว่าง 300 ยูโร ถึง 3,700 ยูโร ตามมาตรา 412 และจะต้องได้รับโทษเพิ่มขึ้น หากปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า การกระทำความผิดดังกล่าว ผู้นำเข้าหรือผู้ส่งออกมีเจตนาเพื่อหลีกเลี่ยงการชำระอากร หรือให้ได้รับการยกเว้นอากร หรือให้ต้องชำระอากรน้อยลง หรือเพื่อผลประโยชน์ทางการเงินอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าหรือ ส่งออกนั้น โดยมีโทษจำคุก 5 ปี และปรับเป็นเงิน 1 ถึง 2 เท่าของมูลค่าของ ตามมาตรา 414-2

ทั้งนี้ สินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ความปลอดภัย หรือศีลธรรมของประชาชน สินค้าต้องห้าม ตามพันธกรณีระหว่างประเทศ หรือสินค้าที่เป็นเป้าหมายของการฉ้อโกงระหว่างประเทศและตลาดใต้ดินที่อาจ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของการค้าปกติและของกระทรวงการคลัง ซึ่งได้รับการ กำหนดเป็นพิเศษโดยคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเศรษฐกิจและการคลัง หากไม่มีหนังสือรับรองหรือ หลักฐานแสดงถิ่นกำเนิดสินค้า หรือเอกสารซึ่งแสดงเป็นเท็จ ไม่ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน หรือไม่เกี่ยวข้อง ให้ถือว่าเป็น ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร โดยมีโทษจำคุก 10 ปี และปรับเป็นเงิน 10 เท่าของราคาของ ตามมาตรา 419 ประกอบมาตรา 414 (Petroff Law Firm (SELARL LEGASTRAT), 2566)

การบังคับใช้โทษทางปกครองของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส โทษทางปกครองเป็นมาตรการที่รัฐใช้กับการกระทำความผิด ที่ไม่ร้ายแรงที่เกิดจากการฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ที่บัญญัติโดยกฎหมาย (*mala prohibita*) (วีระพงษ์ บุญญาภาส และคณะ, 2551) โดยโทษทางปกครองมี 2 รูปแบบ ได้แก่ (1) การจำกัดสิทธิ เช่น การเพิกถอนใบอนุญาต และ (2) การบังคับ เอากับทรัพย์สิน เช่น โทษปรับทางปกครอง โดยในส่วนโทษปรับทางปกครองนั้นไม่มีกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะจึงต้องเป็นไปตามแนวคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้ คำสั่งปรับทางปกครองมีสถานะ เป็นคำสั่งทางปกครองรูปแบบหนึ่ง กระบวนการและรูปแบบในการออกคำสั่งปรับทางปกครองจึงต้องดำเนินการ ในลักษณะเดียวกัน หากมีคำสั่งปรับทางปกครองแล้ว และผู้ถูกปรับไม่ชำระค่าปรับฝ่ายรัฐสามารถดำเนินการบังคับคดี ผ่านเจ้าหน้าที่บัญชีของรัฐได้โดยไม่ต้องผ่านศาล และสามารถติดตามหนี้กับทายาทได้แม้ลูกหนี้เสียชีวิตแล้ว (ศุภวัฒน์ สิงห์สูงษ์, 2552)

ในระบบกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี โทษทางปกครองจะใช้กับการกระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง เช่น กระทำที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบของทางราชการที่เป็นความผิดเล็กน้อย โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการใช้โทษอาญาและหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยโทษหลัก คือ โทษปรับทางปกครองหรือค่าปรับทางปกครอง (Geldbuße) ซึ่งมีหลักเกณฑ์และกระบวนการบังคับใช้อยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครอง (Ordnungswidrigkeitengesetz) ซึ่งเป็นกฎหมายกลาง (พัชมา จิตรมหีมา และคณะ, 2563) ทั้งนี้ ในด้านการบังคับใช้โทษปรับทางปกครองจะมีผลเมื่อคำสั่งเป็นที่สุด โดยการบังคับชำระค่าปรับทางปกครอง หากไม่มีการอุทธรณ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจะดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับทางปกครอง (Verwaltungs-Vollstreckungsgesetz) แต่หากมีการอุทธรณ์และศาลมีคำพิพากษา พนักงานอัยการจะเป็นผู้บังคับตามประมวลวิธีพิจารณาความอาญา

การบังคับใช้โทษปรับเป็นพินัยของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ในระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส โทษปรับเป็นพินัยหรือความผิดทางพินัยนั้นถือเป็นความผิดทางปกครอง จึงไม่ได้มีการบัญญัติความผิดทางพินัยแยกออกมาเป็นกฎหมายต่างหากเป็นการเฉพาะ แต่ในกรณีที่เป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ในระบบกฎหมายฝรั่งเศสจะใช้โทษปรับทางปกครองมาเป็นมาตรการบังคับกับกรณีดังกล่าว โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของโทษทางปกครอง การพิจารณาและกำหนดค่าปรับทางปกครองจึงเป็นคำสั่งทางปกครอง (สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, 2567) ดังนั้น ในกรณีที่มีการอุทธรณ์หรือโต้แย้งการออกคำสั่งจึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

ในระบบกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีการบังคับใช้โทษปรับเป็นพินัย โดยเรียกว่า “ความผิดต่อกฎระเบียบ” สำหรับความผิดเล็กน้อยที่เป็นความผิดไม่ร้ายแรง ซึ่งกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องชำระค่าปรับ อันเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อและลดการใช้โทษอาญาในกรณีที่ไม่จำเป็น โดยมีการตราบัญญัติว่าด้วยความผิดต่อกฎระเบียบ (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten) เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินคดีโดยให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจสอบสวน สั่งปรับ และบังคับใช้คำสั่งโดยไม่ต้องฟ้องศาลคดีจึงยุติในชั้นเจ้าหน้าที่ ทำให้กระบวนการรวดเร็ว ส่งผลให้รัฐสามารถจัดการกับความผิดที่ไม่ร้ายแรงได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพ (นิติรัฐ จันทรจักรัส, 2564) ทั้งนี้ การบังคับใช้ความผิดต่อกฎระเบียบในลักษณะดังกล่าวเป็นต้นแบบในการบังคับใช้โทษปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ของประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารมาใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย (1) ความจริง (Authenticity) โดยการคัดเลือกเอกสารที่เป็นเอกสารที่แท้จริง (2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) โดยเอกสารดังกล่าวจะต้องไม่มีข้อมูลที่ผิดพลาดบิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง (3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) โดยเอกสารนั้นสามารถใช้แทนหรือเป็นแบบฉบับที่แทนเอกสารประเภทเดียวกันได้ และ (4) ความหมาย (Meaning) โดยคัดเลือกเอกสารที่มีความชัดเจนและสามารถที่จะเข้าใจได้ง่าย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา บทความ เอกสารการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ด้วยทบทวนกฎหมายของประเทศไทย สาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ได้แก่ ประมวลกฎหมายศุลกากรฝรั่งเศส (French

Customs Code) กฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครอง (Ordnungswidrigkeitengesetz) กฎหมายว่าด้วยการบังคับทางปกครอง (Verwaltungs-Vollstreckungsgesetz) รัฐบัญญัติว่าด้วยความผิดต่อกฎระเบียบ (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten) รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายและหาแนวทางในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการนำโทษทางปกครองและโทษปรับเป็นพินัยมาปรับใช้แทนโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ต่อไป

ผลการวิจัย

ในปัจจุบันประเทศไทยเป็นอีกหนึ่งประเทศที่มีกฎหมายอาญายู่มากเกินความจำเป็นเนื่องจากในสมัยก่อนนักกฎหมายของไทยยังไม่มีความรู้ ความชำนาญ ในการนำมาตราการลงโทษทางปกครองมาใช้ลงโทษผู้กระทำความผิด จึงมีร่างกฎหมายออกมาในรูปแบบของความผิดอาญา ทั้งในรูปแบบของความผิดอาญาที่เป็นความผิดในตัวเอง (*mala in se*) และความผิดอาญาที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (*mala prohibita*) ส่งผลให้มีกฎหมายอาญาที่ไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้จริงอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดเป็นปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ (*Overcriminalization*) มีปริมาณคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมเกิดความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพ อันเป็นการลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายอาญาโดยมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหลักการสำคัญเพื่อควบคุมหรือจำกัดอำนาจรัฐในการตรากฎหมายไว้ โดยรัฐจะต้องจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็นรวมทั้งจะต้องยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ ซึ่งในส่วนของการกำหนดโทษทางอาญานั้นจะสามารถกำหนดได้เฉพาะสำหรับความผิดร้ายแรงเท่านั้น

พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ได้กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการส่งออกไปนอกราชอาณาจักรหรือการนำเข้ามาในราชอาณาจักรไว้ในมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) และกำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตราดังกล่าวเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 22 โดยมีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปีหรือโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีทางกฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา โทษทางปกครอง และโทษปรับเป็นพินัย รวมถึงกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกรณีดังกล่าว ทำให้พบปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว 3 ประการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับความเหมาะสมในการกำหนดโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดขึ้นตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) เช่น การส่งออก นำเข้า หรือนำผ่านสินค้าโดยไม่มีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หรือเอกสารสำคัญอื่นที่กำหนดไว้ เป็นความผิดอาญา ซึ่งจากการวิเคราะห์ตามแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดโทษทางอาญา จะเห็นได้ว่า ความผิดดังกล่าวถือเป็นความผิดอาญาที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (*mala prohibita*) หรือความผิดอาญาเชิงเทคนิค ซึ่งไม่ได้มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรง กล่าวคือ ไม่ได้เป็นการกระทำความผิดที่ขัดต่อศีลธรรมหรือก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อความมั่นคง

ของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคมโดยรวม การกำหนดให้การกระทำดังกล่าวมีโทษอาญา จึงไม่สอดคล้องกับหลักการที่ควรใช้โทษอาญาสำหรับความผิดที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมและ แนวคิดทางกฎหมายที่เน้นให้โทษอาญาควรเป็นมาตรการสุดท้าย (*Ultima ratio*) ซึ่งการกำหนดโทษอาญา ในลักษณะนี้ถือเป็นหนึ่งในสาเหตุของปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ อีกทั้งยังขัดแย้งกับแนวคิดการลดทอนการกำหนด ความผิดอาญา (Decriminalization) ซึ่งมุ่งเน้นให้รัฐใช้โทษทางปกครอง หรือมาตรการอื่น ๆ แทนการกำหนด โทษอาญา การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดขึ้นตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) ดังกล่าวจึงไม่เข้าเงื่อนไข ความผิดร้ายแรงที่จะสามารถกำหนดโทษอาญาได้

ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปแล้ว การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ซึ่งได้แก่ การส่งออก นำเข้า หรือนำผ่านสินค้า โดยไม่มีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า หนังสือรับรองหรือหนังสือสำคัญที่แสดงการได้รับ สิทธิชำระภาษีตามพันธกรณีตามความตกลงการค้าโลก (WTO) หรือภายใต้ความตกลงอื่น ๆ ที่ออกโดยกรมการค้าต่างประเทศหรือหน่วยงานอื่นที่กระทรวงพาณิชย์มอบหมายไปแสดงต่อกรมศุลกากร เพื่อประกอบการส่งออก นำเข้า หรือนำผ่าน หรือไม่ดำเนินการอื่นใดตามที่มาตรการกำหนดไว้ ซึ่งเป็นความผิด ที่มีโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 นั้น มักจะถูกตรวจสอบพบโดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ปฏิบัติหน้าที่ ณ ด่านศุลกากรที่มีการส่งออก นำเข้า หรือนำผ่าน แล้วแต่กรณี ซึ่งการกระทำความผิดที่พบดังกล่าวถือเป็นความผิดตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2560 ฐานหลีกเลี่ยงข้อจำกัดเกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกเกี่ยวกับของนั้น ที่มีโทษอาญา คือ โทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อีกกระทงหนึ่งด้วย โดยเป็นกรณี การกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษตามบทบัญญัติที่มีโทษหนักที่สุด ตามที่มาตรา 90 แห่งประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ ซึ่งในกรณีนี้คือ บทบัญญัติมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2560

อย่างไรก็ดี การใช้อำนาจของอธิบดีกรมศุลกากรหรือคณะกรรมการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร ตามมาตรา 23/1 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เพื่อดำเนินการเปรียบเทียบความผิดตามมาตรา 22 โดยเรียกให้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบก็ไม่อาจ ทำให้คดีอาญาลดลงได้ตามที่มาตรา 37 (4) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ เนื่องจากเป็น กรณีการเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดในความผิดที่มีโทษเบากว่าเพื่อให้ความผิดที่มีโทษหนักกว่าเล็กน้อย ซึ่งไม่อาจ ทำได้ตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1513/2532 ส่งผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องไม่ระงับตามบทบัญญัติมาตรา 39 (3) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกรมศุลกากรยังคงต้องดำเนินการกับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรการที่กำหนดตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าใน ราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ในฐานความผิดตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ต่อไป โดยในทางปฏิบัติ เมื่อเกิดการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 กรมศุลกากรจึงไม่ได้ อาศัยอำนาจตามมาตรา 23/1 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 แต่จะดำเนินการบังคับโทษอาญาตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 โดยตรง ทำให้โทษอาญาตามมาตรา 22 ไม่มีผลบังคับใช้จริงแต่อย่างใด

จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการนำเข้าและการส่งออกของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ทั้งสาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศไทยมีการกำหนดให้การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการการมีหนังสือรับรองเป็นความผิดอาญาและได้กำหนดโทษทางอาญาไว้สำหรับผู้กระทำความผิดดังกล่าว โดยการกำหนดความผิดและบทลงโทษตามประมวลกฎหมายศุลกากรฝรั่งเศส (French Customs Code) ของสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้น มีการกำหนดโทษตามระดับความรุนแรงของการกระทำความผิด จากโทษปรับจนถึงโทษจำคุกในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดร้ายแรง อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการจัดลำดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดซึ่งเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนในการลงโทษ (The Principle of Proportionality) ในขณะที่ประเทศไทยไม่ได้มีการกำหนดโทษโดยการแยกตามระดับความรุนแรงของการกระทำความผิดไว้ จึงทำให้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ได้มีเจตนาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าว ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษและดำเนินคดีตามกฎหมายอันเป็นการบังคับใช้โทษทางอาญาในลักษณะที่อาจไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ส่งผลกระทบต่อหลักความแน่นอนของกฎหมายอาญาและการคุ้มครองสิทธิของประชาชน อีกทั้งการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการการมีหนังสือรับรองของประเทศไทยนั้น ผู้กระทำความผิดจะมีความผิดทั้งตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 และมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 อันเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญาทั้งสองมาตรา จึงเป็นกรณีของการบังคับใช้กฎหมายที่มีลักษณะซ้ำซ้อนกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายโดยผู้วิจัยเห็นควรให้มีการทบทวนความจำเป็นและความสอดคล้องของบทบัญญัติมาตราดังกล่าวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ต่อไป

2. ปัญหาเกี่ยวกับการนำโทษทางปกครองมาปรับใช้แทนโทษทางอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

จากการศึกษาปัญหาความเหมาะสมในการกำหนดโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ตามคำแนะนำของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย เรื่อง การกำหนดโทษอาญาในกฎหมาย พบว่า ความผิดตามมาตรา 22 ถือเป็นความผิดไม่ได้มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงหรือกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชน จึงไม่สมควรกำหนดให้เป็นโทษอาญา อีกทั้งยังเป็นกรณีที่สามารรถใช้มาตรการอื่นเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้ ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการแปรรูปความผิดอาญาที่เสนอให้มีการแปรรูปความผิดอาญาที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงไปเป็นความผิดทางปกครองและโทษทางปกครอง (Administrativization) เช่น โทษปรับทางปกครอง

ทั้งนี้ จากการศึกษากการบังคับใช้โทษทางปกครองในระบบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี พบว่า การบังคับใช้โทษทางปกครองของทั้งสองประเทศ มีวัตถุประสงค์คล้ายกัน คือ เป็นการใช้โทษทางปกครองสำหรับการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรงหรือความผิดอาญาเชิงเทคนิค (*mala prohibita*) ซึ่งเกิดจากการฝ่าฝืนกฎระเบียบ หรือข้อห้ามต่าง ๆ ที่ฝ่ายปกครองกำหนดขึ้น อันเป็นความบกพร่องที่ไม่กระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมายและมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการลดการใช้โทษทางอาญาที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยจะเห็นว่าวัตถุประสงค์ดังกล่าวมีความสอดคล้องกันกับแนวคิดการแปรรูปความผิดทางอาญา ส่วนความแตกต่างของการบังคับใช้โทษทางปกครองโดยเฉพาะโทษปรับทางปกครองนั้น พบว่า การลงโทษปรับทางปกครองในระบบกฎหมายของ

สาธารณรัฐฝรั่งเศสไม่มีกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาโทษปรับทางปกครองไว้เป็นการเฉพาะหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการลงโทษปรับทางปกครอง จึงเป็นไปตามแนวคำพิพากษาของศาลและให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำเนินการบังคับใช้โทษ ในขณะที่ในระบบกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น จะมีการตรากฎหมายว่าด้วยความผิดทางปกครอง (Ordnungswidrigkeitengesetz) ขึ้นมาใช้บังคับเป็นกฎหมายกลาง โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษปรับทางปกครอง รวมทั้งในส่วนของวิธีสบัญญัติ การอุทธรณ์ การฟ้องคดี การพิจารณาคดีในชั้นศาล และการบังคับตามคำพิพากษา ทำให้มีความแน่นอนและสามารถคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้อย่างแท้จริง ในส่วนของระบบกฎหมายไทย ได้มีการนำเอาโทษปรับทางปกครองมาใช้บังคับกับความผิดที่ไม่มีผลต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือต่อชีวิตร่างกายของผู้อื่น ซึ่งเป็นการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง โดยให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองมีอำนาจสั่งลงโทษปรับทางปกครองเองได้ โดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาล ทำให้การปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ของฝ่ายปกครองเป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว โดยปัจจุบันมีกฎหมายรวมทั้งสิ้น 23 ฉบับ ที่ได้มีการแก้ไขกฎหมายโดยการนำเอาโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญา

ดังนั้น การนำโทษปรับทางปกครองมาใช้แทนโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม เนื่องจากการดำเนินคดีทางปกครองมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายและงบประมาณของทั้งภาครัฐและประชาชนมากกว่าการดำเนินคดีอาญา เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองสามารถใช้อำนาจทางปกครองในการลงโทษและดำเนินการบังคับตามมาตรการต่าง ๆ ได้โดยตรง จึงทำให้ผู้เสียหายได้รับความยุติธรรมเร็วกว่าการดำเนินคดีอาญา รวมถึงไม่มีการบันทึกประวัติอาชญากร ทำให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสนในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมได้ง่ายขึ้น โดยไม่ถูกติดตามทางสังคม

3. ปัญหาเกี่ยวกับการนำโทษปรับเป็นพินัยมาปรับใช้แทนโทษทางอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 เป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์ของมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เพื่อนำโทษปรับเป็นพินัยเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อที่ประเทศไทยประสบอยู่ในปัจจุบัน โดยการเปลี่ยนโทษทางอาญาสำหรับความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงเป็นโทษปรับเป็นพินัย ทำให้ผู้กระทำผิดสามารถชำระค่าปรับเป็นพินัยที่เหมาะสมกับลักษณะการกระทำและฐานะทางเศรษฐกิจได้ อีกทั้งยังไม่มีมีการบันทึกประวัติอาชญากร และสามารถปฏิบัติงานบริการสังคมแทนการชำระค่าปรับได้

จากการศึกษากฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและสาธารณรัฐฝรั่งเศส พบว่า สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีได้มีแนวคิดในการแยกการฝ่าฝืนกฎระเบียบในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความผิดที่ไม่สมควรใช้โทษอาญาออกจากอาชญากรรมทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นภัยอันตรายที่ร้ายแรงต่อสังคม เพื่อแก้ไขปัญหากฎหมายอาญาเพื่อโดยการกำหนดให้ความผิดที่ไม่สมควรใช้โทษอาญาดังกล่าวเป็นความผิดต่อกฎระเบียบ (Ordnungswidrigkeit) ซึ่งผู้กระทำผิดจะต้องชำระค่าปรับเป็นพินัย ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดต่อกฎระเบียบ (Gesetz über Ordnungswidrigkeiten) เป็นกฎหมายกลาง เพื่อบังคับใช้โทษปรับเป็นพินัยกับความผิดต่อกฎระเบียบอันเป็นความผิดที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรง โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐที่มีอำนาจสามารถสอบสวน สั่งปรับ และดำเนินการบังคับตามคำสั่งได้ด้วยตัวเอง ทำให้การจัดการคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องนำคดีมาสู่ศาล ทำให้คดี

ยุติได้ในชั้นเจ้าหน้าที่ ในขณะที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นไม่มีการตรากฎหมายกลางไว้ แต่จะใช้หลักการทั่วไปเกี่ยวกับโทษทางปกครอง

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดขึ้นตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (5) แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 อันเป็นความผิดซึ่งมีโทษอาญาตามมาตรา 22 นั้น ถือเป็นความผิดอาญาที่เป็นความผิดเพราะมีกฎหมายห้าม (*mala prohibita*) ซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรง การใช้โทษจำคุกหรือโทษปรับตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว จึงอาจไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ เพราะผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดีและส่งผลให้มีประวัติอาชญากรติดตัวไปทำให้เสียโอกาสในการประกอบอาชีพในอนาคต ดังนั้น การนำโทษปรับเป็นพินัยมาใช้แทนโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 จะเป็นการจะช่วยแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ เป็นการสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายเกิดประสิทธิภาพ สร้างเป็นธรรม และขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการลดทอนการกำหนดความผิดอาญา (Decriminalization)

ทั้งนี้ จากการที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้โทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ในประเด็นปัญหาการนำโทษทางปกครองและโทษปรับเป็นพินัยมาใช้แทนโทษทางอาญาตามมาตรา 22 นั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วเห็นว่า การนำโทษปรับเป็นพินัยมาใช้แทนโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นทางเลือกที่มีความเหมาะสมทั้งในเชิงหลักการและในทางปฏิบัติมากกว่าการใช้โทษปรับทางปกครอง เนื่องจากโทษปรับเป็นพินัยได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ขึ้นมาเป็นกฎหมายกลางเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิดไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่รัฐในการกำหนดค่าปรับเป็นพินัยให้เหมาะสมกับสภาพความร้ายแรงและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถขอผ่อนชำระค่าปรับเป็นพินัย หรือทำงานบริการสังคมแทนการชำระค่าปรับเป็นพินัยได้ โดยไม่มีการบันทึกประวัติอาชญากร ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่ถูกตีตราทางสังคม สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูปกฎหมายอาญาของประเทศไทยที่มุ่งลดการใช้มาตรการลงโทษทางอาญาในกรณีที่ไม่จำเป็น โดยเฉพาะต่อความผิดที่มีลักษณะเป็นเพียงความผิดอาญาเชิงเทคนิค หรือความผิดที่ไม่ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคม ซึ่งการดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาก่อให้เกิดต้นทุนทางสังคมและเศรษฐกิจที่เกินจำเป็น ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า การใช้โทษปรับเป็นพินัยแทนโทษอาญาสำหรับความผิดตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว มีใช้เพียงแต่เป็นทางเลือกที่สมเหตุสมผลในเชิงนโยบายทางกฎหมายเท่านั้น หากแต่ยังเป็นแนวทางที่ส่งเสริมให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกปอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 เป็นตัวอย่างที่สะท้อนปัญหากฎหมายอาญาเพื่อของประเทศไทย เนื่องจากการกระทำความผิดตามบทบัญญัติมาตราดังกล่าว ถือเป็นความผิดอาญาเชิงเทคนิค (*mala prohibita*) ที่ไม่ใช่ความผิดร้ายแรงและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคม จึงไม่สอดคล้อง

กับหลักการที่โทษอาญาควรเป็นมาตรการสุดท้าย (*Ultima ratio*) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 ทั้งยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดการลดทอนการกำหนดความผิดอาญา (Decriminalization) ที่เน้นให้รัฐใช้มาตรการทางปกครองหรือโทษอื่นแทนความผิดอาญา อีกทั้งจากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศสและสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ยังแสดงให้เห็นว่า การใช้โทษปรับทางปกครองแทนโทษอาญาสำหรับความผิดที่ไม่ร้ายแรงนั้นมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และลดต้นทุนทางสังคมได้ดีกว่าการใช้โทษอาญา ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแนวทางของประเทศไทย การนำโทษปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 มาใช้แทนโทษอาญาตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ถือเป็นแนวทางที่ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสมที่สุด เพื่อเป็นการช่วยแก้ปัญหากฎหมายอาญาเพื่อ และลดภาระต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้

1. ควรให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562 เพื่อทบทวนความจำเป็นของบทบัญญัติมาตรา 22 และเสนอแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวต่อไป

2. ควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ในส่วนของบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดตามมาตรา 5 วรรคหนึ่ง (3) (5) และ (6) โดยกำหนดเป็นโทษปรับทางปกครอง ซึ่งสอดคล้องแนวคิดการแปรรูปความผิดอาญา (Administrativization) โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 22 พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 ดังนี้

“มาตรา 22 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศซึ่งออกตามมาตรา 5 (3) (5) หรือ (6) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกให้ผู้นั้นเสียค่าปรับเป็นเงินเท่ากับราคาสินค้า ที่ส่งออกหรือนำเข้า ทั้งนี้ ให้ดำเนินการได้ภายในสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้า

ในขณะที่มีการส่งออกหรือนำเข้าซึ่งสินค้าตามวรรคหนึ่งกำลังผ่านพิธีการศุลกากรหรืออยู่ในความกำกับตรวจตราของศุลกากร ให้พนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรมีอำนาจ กักสินค้าที่ผู้นั้นส่งออกหรือนำเข้าได้จนกว่าผู้นั้นจะปฏิบัติตามประกาศซึ่งออกตามมาตรา 5 (3) (5) หรือ (6) ให้ถูกต้องครบถ้วน และถ้าผู้นั้นไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่กักของนั้น ให้อธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจสั่งยึดและนำสินค้านั้นออกขายทอดตลาดได้ ทั้งนี้ เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดให้ตกเป็นของแผ่นดิน

วิธีการยึดและขายทอดตลาดสินค้าตามวรรคสอง ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม”

3. ควรกำหนดให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกเป็นความผิดทางพินัย กล่าวคือ ให้เป็นโทษปรับเป็นพินัย และกำหนดให้พระราชบัญญัติการส่งออกไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522 อยู่ในบัญชี 1 ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการลดทอน

การกำหนดความผิดอาญา (Decriminalization) โดยผู้วิจัยขอเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 39 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565 ดังนี้

“มาตรา 39 เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกหรือมีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี 1 ท้ายพระราชบัญญัตินี้ เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าว เป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ความผิดอาญาที่มีโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหนึ่งปีขึ้นไป ไม่สามารถเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยได้”

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยผลกระทบในเชิงปฏิบัติ โดยมีการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ภาคธุรกิจ ผู้นำเข้า-ส่งออก และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ เพื่อสะท้อนมุมมองจากภาคปฏิบัติประกอบข้อเสนอเชิงวิชาการ
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบระบบกฎหมายของประเทศอื่นที่มีโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศใกล้เคียงกับประเทศไทย เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี สาธารณรัฐสิงคโปร์ เป็นต้น
3. ควรประเมินเชิงสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับต้นทุนและ ประโยชน์ของการใช้โทษอาญา โทษทางปกครอง และโทษปรับเป็นพินัย ในกรณีลักษณะเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กองบริหารสินค้าข้อตกลงและมาตรการการค้า กรมการค้าต่างประเทศ. (2564). **การนำเข้าสินค้าเกษตรตามพันธกรณีความตกลงระหว่างประเทศ**. นนทบุรี: กรมการค้าต่างประเทศ.
- กรณีการ ธรรมวินทร. (2564). **ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 ศึกษากรณีการบังคับใช้โทษ**. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). **นิติธรรมประจักษ์ สूरศักดิ์ 60 ปี**. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.
- นันท์พัช ไซยอัศรพงศ์. (2555). **การลดทอนความเป็นอาชญากรรมของคดียาเสพติด: กรณีศึกษานโยบายและมาตรการทางเลือกในต่างประเทศ**. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 5(3).
- นิติรัฐ จันท์จรัส. (2564). **วิเคราะห์การลงโทษปรับเป็นพินัยในประเทศไทย**. การศึกษาค้นคว้าอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรางอนงค์ แสงอากาศ. (2564). **การนำนโยบายลดทอนความเป็นอาชญากรรมในผู้เสพยาเสพติดไปปฏิบัติ: ศึกษากรณีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ 108/2557**. สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. (2564). **หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อการทำงานของสมาชิกรัฐสภา**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พระราชบัญญัติการส่งออกปศุสัตว์และการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. 2522. (2522, 9 พฤษภาคม) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 96 ตอนที่ 74 ฉบับพิเศษ น. 1-13.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565. (2565, 25 เมษายน) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 139 ตอนที่ 66 ก. น. 22-37.
- พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560. (2560, 17 พฤษภาคม) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134 ตอนที่ 53 ก. น. 26-79.

- พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. 2562. (2562, 31 พฤษภาคม) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 136 ตอนที่ 72 ก. น. 1-17.
- พัชรา จิตรมหิมา และคณะ. (2563). **หลักเกณฑ์ในการลงโทษปรับทางปกครองตามกฎหมายเยอรมันและกฎหมายฝรั่งเศสและแนวทางในการกำหนดโทษปรับทางปกครองในกฎหมายไทย**. <http://www.krisdika.go.th/data%20/activity/act13704.pdf>.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560, 6 เมษายน) **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. น. 1-90.
- วีรภัทร เรืองจันทร์. (2565). **การกำหนดโทษปรับทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507**. สารนิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- วีระพงษ์ บุญญะภาส และคณะ. (2551). **โครงการพัฒนามาตรการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับและมาตรการกักขังแทนค่าปรับตามประมวลกฎหมายอาญา**. (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภวัฒน์ สิงห์สุวงษ์. (2547). **การใช้โทษทางปกครองและโทษทางอาญาควบคู่กันเพื่อลงโทษการกระทำผิดกรณีเดียว**. ในการประชุมคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองวันที่ 1 ธันวาคม 2547.
- _____. (2552). **รายงานการศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง การบังคับทางปกครองในระบบกฎหมายฝรั่งเศส**. <https://www.lawreform.go.th/uploads/files/1486379228-zv9sl-f34vw.pdf>.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. (2567). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. 2565: ศึกษากรณีวิธีพิจารณาความผิดทางพินัย**. <https://rabi.coj.go.th/th/content/category/detail/id/13933/iid/441282>.
- สุภักดิ์ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2561). **กฎหมายอาญาเพื่อ วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 44(2).
- อภิวัฒน์ สุดสาว. (2561). **การกำหนดโทษอาญา ตามบทบัญญัติมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S'ub_Jun/8think/think59.pdf.
- Petroff Law Firm (SELARL LEGASTRAT). (2566). **French Customs Code Chapter VI: Penalties**. <https://french-business-law.com/french-legislation/legiscta000006099277-legiscta000006122136-chapter-vi-penalties/>.

